

Sygn. akt III U 991/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2013 r. w Przemysłu

na rozprawie

sprawy S. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania S. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 28 grudnia 2012 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. C. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 10 grudnia 2012 r.

II. **s t w i e r d z a**, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy S. C. kwotę 270 zł (słownie: dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 240 zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 991/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 grudnia 2013 r.

Decyzją z dnia 28 grudnia 2012 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy S. C. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy na dzień 1 stycznia 1999 r., na podstawie dowodów dołączonych do wniosku, przyjął za udowodnione okresy składkowe i nie składkowe łącznie w wymiarze

30 lat, 1 miesiąca i 27 dni. Zaliczono wnioskodawcy okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych jedynie od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r., tj. 7 lat, 10 miesięcy i 15 dni na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 listopada 2011 r., wydanego przez Fabrykę (...) S.A.

Wnioskodawca S. C. w dniu 14 stycznia 2013 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca. Podniósł, że w dniu 16 września 1983 r. podjął pracę w (...) Zakładach (...) w G. na stanowisku tokarza i w tym charakterze pracował do 30 kwietnia 1990 r. Od 1 maja 1990 r. do 28 lutego 2007 r. wnioskodawca pracował na stanowisku ślusarza. Od 1 sierpnia 1991 r. obowiązki i uprawnienia strony stosunku pracy przejęło przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) w G. utworzone zarządzeniem nr 127 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 lipca 1991 r. We wrześniu 1999 r. przedsiębiorstwo przekształciło się w Fabrykę (...) S.A. w G.. W dniu 30 listopada 2007 r. pracodawca wydał wnioskodawcy świadectwo pracy, w którym w pkt 4, ppkt 8 stwierdził, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r., nie uwzględniając pracy na stanowisku ślusarza od 1 sierpnia 1991 r. do 30 listopada 2007 r. jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Zdaniem odwołującego się decyzja organu rentowego jest krzywdząca skoro pracował jako ślusarz w tych samych szkodliwych warunkach co poprzednio. Wnioskodawca przez cały okres pracy był zatrudniony przy remontach zestawów kolejowych. Praca ta była wykonywana ręcznie, w ciągłej styczności ze smarami i środkami chemicznymi przez 8 godzin pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Okresów zatrudnienia od 1 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. nie potwierdził właściwym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wskazał, że przedłożona dokumentacja nie zawiera adnotacji o zatrudnieniu w warunkach szczególnych w innym okresie, niż wskazany w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 listopada 2011 r. oraz w świadectwie pracy z dnia 30 listopada 2007 r. Wnioskodawca przedłożył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez Fabrykę (...) S.A., w którym pracodawca wskazał okres zatrudnienia w szczególnych warunkach – na kolei od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r. Dokument ten został wystawiony zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. Posiadana dokumentacja nie daje natomiast podstaw do uwzględnienia pozostałego okresu zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Przemyślu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. C. urodzony (...) wystąpił

w dniu 16 listopada 2011 r. z wnioskiem o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Ponadto przedłożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 9 listopada 2011 r.

W świadectwie tym wskazano, że w czasie zatrudnienia w Fabryce (...) S.A. i jej poprzednikach prawnych od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r. wykonywał zatrudnienie w szczególnych warunkach – na kolei. Dokument ten został wystawiony zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. W świadectwie wskazano również, że w okresie od 1 sierpnia 1982 r. do 31 lipca 1991 r. Fabryka (...) S.A. pod nazwą (...) wchodziła w skład struktur organizacyjnych (...).

Decyzją z dnia 27 grudnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., powołując się na treść przepisów art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił wnioskodawcy S. C. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania emerytury, gdyż do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Na dzień 1 stycznia 1999 r. organ rentowy na podstawie dowodów dołączonych do wniosku przyjął za udowodnione okresy składkowe i nie składkowe łącznie w wymiarze 30 lat, 1 miesiąca i 27 dni. Zaliczono wnioskodawcy okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r., tj. 7 lat, 10 miesięcy i 15 dni na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 listopada 2011 r., wydanego przez Fabrykę (...) S.A.

W dniu 10 grudnia 2012 r. wnioskodawca ponowił wniosek o ustalenie prawa do emerytury z uwzględnieniem okresów pracy w warunkach szczególnych, odwołując się do złożonej wcześniej dokumentacji.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 grudnia 2012 r. znak:(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., ponownie odmówił wnioskodawcy S. C. przyznania prawa do emerytury, wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sprawa była przedmiotem rozpoznania przed tut. Sądem, który wyrokiem z dnia 11 lutego 2013 r. sygn. akt III U 94/13 oddalił odwołanie.

W toku tego postępowania Sąd ustalił, że S. C. był zatrudniony od 16 września 1983 r. w (...) – Zakładach (...) w G., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku tokarza.

W związku z zarządzeniem nr 113 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 lipca 1991 r. w sprawie wydzielenia z przedsiębiorstwa państwowego (...) zakładów produkcyjno-naprawczych zaplecza kolejowego, zgodnie z art. 231§ 2 k.p. od 1 sierpnia 1991 r. obowiązki i uprawnienia strony stosunku pracy przejęło przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) w G. utworzone zarządzeniem nr 127 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 lipca 1991 r. We wrześniu 1999 r. przedsiębiorstwo przekształciło się w Fabrykę (...) S.A. w G..

Zarządzeniem nr (...)z dnia 27 czerwca 1997 r. dyrektora naczelnego Zakładów (...) S.A. wprowadzono wykaz stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, w którym stwierdzono, że obowiązek ścisłego ewidencjonowania okresów pracy na stanowiskach wymienionych w załączniku Nr 1 istnieje od dnia 1 sierpnia 1991 r. W załączniku tym nie jest wymienione stanowisko ślusarza.

Sąd ustalił też, że wnioskodawca, mimo tych przekształceń własnościowych, cały czas pracował w tym samym charakterze. Od 1 maja 1990 r. wnioskodawca był zatrudniony formalnie na stanowisku ślusarza, a od 1 marca 2007 r. do końca zatrudnienia na stanowisku robotnika.

Fabryka (...) S.A. w dniu 30 listopada 2007 r. wydała wnioskodawcy świadectwo pracy, w którym w pkt 4, ppkt 8 stwierdziła, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r. (okres pracy na kolei). Tę pracę potwierdzono również w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 9 listopada 2011 r.

Wnioskodawca jako ślusarz zajmował się naprawami zestawów kołowych, wykonując rozbieranie zestawów, czyszczenie smarem, mycie zestawów benzyną i rozpuszczalnikiem, składanie zestawów i malowanie bitumiksem. Czynności te wykonywał na hali, oprócz rozkręcania zestawów, które odbywało się w kanale po obu stronach toru. Wnioskodawca nie miał konkretnego stanowiska, raz pracował przy rozbieraniu zestawów kołowych, a innym razem przy ich składaniu na hali. W latach 80-tych wykonywał również obowiązki brygadzysty. Praca odbywała się w akordzie. Sąd ustalił ponadto, że wnioskodawca pobiera świadczenie przedemerytalne i nie jest członkiem OFE.

Ustaleń tych Sąd dokonał na podstawie dokumentów urzędowych znajdujących się w aktach organu rentowego, aktach osobowych wnioskodawcy, na podstawie zeznań świadków K. T. (1) i F. J. (1) oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy. Świadczenie pracowali razem z wnioskodawcą na stanowiskach tokarza oraz ślusarza, wobec czego ich zeznania są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych.

Na tej podstawie Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy S. C. nie zasługuje na uwzględnienie. Istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia czy wnioskodawca S. C. przepracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd nie uznał pracy wnioskodawcy

w warunkach szczególnych w Zakładach (...)

w G., przekształconych następnie w Fabrykę (...) S.A.

w G. w okresie od 1 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. (7 lat i 5 miesięcy). Zakres wykonywanych przez wnioskodawcę czynności na stanowisku ślusarza nie jest wymieniony w wykazie A, dziale XIV – prace różne, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz nie opowiada stanowiskom – wymienionym w wykazie A, dziale XIV, poz. 15 i 16, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca

1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego. Stanowisko wnioskodawcy nie jest wymienione również

w zarządzeniach zakładowych dotyczących ustalenia wykazu stanowisk pracy

w warunkach szczególnych. W szczególności wnioskodawca nie wykonywał stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy przy chemicznym myciu i czyszczeniu remontowanych części i zespołów taboru kolejowego oraz chemicznym usuwaniu powłok ochronnych na stanowisku ślusarza – montera silników spalinowych, gdyż zajmował się remontem zestawów kołowych. Nie był również zatrudniony stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych na stanowisku mechanika zatrudnionego wyłącznie

w kanałach remontowych. Jak stwierdził sam wnioskodawca praca w kanale polegała tylko na rozkręcaniu zestawów kołowych. W świetle powyższego brak jest zatem podstaw do zaliczenia wnioskodawcy okresu pracy od 1 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. do pracy w warunkach szczególnych. Ponadto należy zauważyć, że od 1 sierpnia 1991 r. Zakłady (...), a następnie Fabryka (...) S.A. nie wchodziły w skład struktur (...). Okres zatrudnienia od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r. uznany przez organ rentowy jako okres pracy w warunkach szczególnych dotyczył pracy na kolei.

Wobec braku przesłanek przewidzianych w art. 32 i 184 ustawy emerytalnej oraz przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, wnioskodawca nie udowodnił ponad 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Stąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalono odwołanie.

Na skutek apelacji wnioskodawcy sprawa była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, który wyrokiem z dnia 3 lipca 2013 r. sygn. akt III AUa 335/13 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania tut. Sądowi, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał, że wydany w sprawie wyrok jest przedwczesny, a przeprowadzone postępowanie dowodowe nie jest wystarczające do dokonania ustaleń stanowiących podstawę jego wydania.

Sąd ten stwierdził, że w pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga ustalenie dlaczego zakład pracy nie wydał wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych od 1 sierpnia 1991 r. oraz czy wnioskodawca ubiegał się o takie świadectwo. Ponadto niezbędne jest ustalenie czy w zakładzie pracy była taka praktyka, aby nie zmieniano angażu pracy i pracownik np. z angażem ślusarza mógł wykonywać pracę mechanika, w kanałach przy remoncie zestawów kolejowych. Do dokonania takich ustaleń niezbędne jest przesłuchanie w charakterze świadka przełożonego wnioskodawcy.

Wskazano też, że dalszego wyjaśnienia wymaga proces przebiegu remontu zestawów kolejowych, ustalenie które czynności były wykonywane w kanale, które w hali i w jakim wymiarze czasu pracy. Zalecono dokonania ustaleń w tym zakresie na podstawie dowodów zaoferowanych przez wnioskodawcę, przy ewentualnym powtórnym przesłuchaniu tych samych świadków.

Ponadto Sąd Apelacyjny zlecił wyjaśnienie, dlaczego wnioskodawca w odwołaniu nie wskazywał, że wykonywał prace w kanale remontowym. Równocześnie dotąd Sąd nie ustalał czy wnioskodawca jako ślusarz miał uprawnienia do wykonywania prac w kanale. W tym zakresie jako pożądaną wskazano opinię biegłego z zakresu organizacji i zarządzania przemysłem, bezpieczeństwem i higieną pracy, jak również w celu ustalenia w jaki sposób przebiegał remont zestawów kolejowych, przy których pracował wnioskodawca, a w szczególności czy niezbędne było wykonywanie prac w kanałach.

Dopiero po tak uzupełnionym postępowaniu dowodowym możliwe będzie pełne ustalenie stanu faktycznego i ocena czy wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych i w jakim okresie.

Dowód: 1. Akta organu rentowego (emerytalne):

- wnioski o emeryturę z dn. 16.11.2011 r. i 10.12.2012 r.
- świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych z dn. 9.11.2011 r.
- decyzje odmowne z dn. 27.10.2011 r. i 28.12.2012 r.

2. Akta osobowe z Fabryki (...) SA

3. zarządzenie Nr (...) dyrektora naczelnego (...),

4. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy z dn. 11.02.2013 r. – 30 min.).

6. wyrok tut. Sądu z dn. 11.02.2013 r. sygn. akt III U 93/13,

7. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dn. 3.07.2013 r.

sygn. akt III AUa 335/13.

Rozpoznając powtórnie sprawę Sąd Okręgowy w Przemyślu, uwzględniając dotychczasowe dowody dodatkowo ustalił, że wnioskodawca S. C.

z zawodu tokarz pracę zawodową rozpoczął od 1 października 1968 r. Pracował

w (...) w R.. Za porozumieniem pomiędzy zakładami pracy z dniem 16 września 1983 r. wnioskodawca został przeniesiony z pracy w Hucie (...) w L. do Zakładów (...) w G.. Zatrudniono go na czas nieokreślony na stanowisku tokarza.

Na tym stanowisku zajmował się remontem zestawów kolejowych. W czasie tego zatrudnienia z dniem 1 maja 1984 r. powierzono mu funkcję brygadzysty, którą sprawował do 31 grudnia 1989 r. W dniu 16 lutego 1988 r. wnioskodawca otrzymał „Zakres uprawnień, obowiązków i czynności brygadzysty” adresowany do niego jako ślusarza. W dokumencie tym odnotowano m.in., że do jego uprawnień należy kierowanie i organizowanie pracy na stanowisku brygady naprawy wózków osobowych i do komunikacji przestawnej. W pozostałych dokumentach, w tym angażach, adresowanych do wnioskodawcy nadal wskazywano stanowisko tokarza. Dopiero w angażu z dnia 20 czerwca 1990 r. wpisano – ślusarz i w późniejszych dokumentach, po przejściu pracowników przez (...) w G. z dniem 30 lipca 1991 r., tylko takie stanowisko przypisywano wnioskodawca. Mimo tych zmian nazwy stanowiska, wnioskodawca cały czas wykonywał te same obowiązki. W 1993 r. ponownie powierzono wnioskodawcy obowiązki brygadzysty, pełnił je do 31 stycznia 1997 r. Następnie z dniem 1 marca 2003 r. kolejny następca prawny tj. Fabryka (...) SA wypowiedział wnioskodawcy warunki pracy i płacy,

a z dniem 1 marca 2003 r. zawarto aneks do umowy o pracę powierzając wnioskodawcy stanowisko robotnika w dziale PN. Skierowano go do pracy przy segregacji i pakowaniu złomu i odpadów produkcyjnych.

Za porozumieniem stron z dniem 30 listopada 2007 r. wnioskodawca rozwiązał umowę o pracę z przyczyn niedotyczących pracownika tj. likwidacji zajmowanego przez niego stanowiska. Po rozwiązaniu stosunku pracy w dniu 30 listopada 2007 r. wystawiono wnioskodawcy świadectwo pracy z adnotacją w pkt 4 ppkt 8, iż w okresie pracy na kolei od 16 września 1983 r. do 31 lipca 1991 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

W dniu 9 listopada 2011 r. wydano mu Świadectwo wykonywania pracy

w szczególnych warunkach, potwierdzające ww. okres takiej pracy. Dodatkowo zawarto adnotację, że w okresie od 1 sierpnia 1982 r. do 31 lipca 1991 r. Fabryka (...) S.A. pod nazwą (...) wchodziła w skład struktur organizacyjnych (...).

W czasie całego zatrudnienia wnioskodawca przechodził różne szkolenia zawodowe, w tym szkolenia bhp oraz specjalistyczne kursy dotyczące pracy np. wyciągarek elektrycznych.

Sąd ustalił też, że wnioskodawca S. C. wystąpił przeciwko byłemu pracodawcy z powództwem o ustalenie okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Rejonowy w Jarosławiu prawomocnym wyrokiem z dnia 7 czerwca 2010 r. sygn. akt IV P 95/10 oddalił powództwo. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd wskazał, że Fabryka (...) SA w G. jako (...) wchodziła w skład struktur organizacyjnych (...). Wówczas zgodnie z przepisami okres zatrudnienia w strukturach (...) stanowił o zatrudnieniu

w warunkach szczególnych bez względu na zajmowane stanowisko. Z dniem

1 sierpnia 1991 r. S. C. stał się pracownikiem Zakładów Naprawy Taboru Kolejowego w G., a od września 1999 r. Fabryki (...) SA. Jego praca tak na stanowisku tokarza, jak i ślusarza nie została zaliczona do pracy w warunkach szczególnych. Nie wymieniono jej w aktualizowanych wykazach obowiązujących w Fabryce (...).

Sąd ustalił też, że świadek K. D. (1) od 2003 r. pracując w dziale kadr odpowiada za wydawanie pracownikom m.in. świadectw pracy. Z uwagi na to, że stanowiska tokarza i ślusarza zajmowane przez wnioskodawcę nie są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. jako stanowiska, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych - nie uwzględniono ich także

w zakładowych wykazach. W rezultacie odmówiono wnioskodawcy wydania stosownego świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych po 1 sierpnia 1991 r. Zgodnie z wprowadzonymi wykazami w 1997 r. ujęto jedynie 15 stanowisk,

a w 2008 r. 2 stanowiska – maszynistów parowozu i lokomotywy, jako te na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych.

Przy opracowywaniu, a następnie aktualizowaniu tych wykazów kierownicy D. rekomendowali stanowiska, które winny być umieszczone w wykazie. Wśród tych stanowisk wymieniono m.in. poz. 2 - malarza przy malowaniu natryskowym wagonów, zestawów kołowych i ram wózków, poz. 9 – operatora defektoskopu przy badaniu ultradźwiękowym osi zestawów kołowych i obręczy. Wprowadzenie wykazu w 1997 r. spowodowało, że niektórym pracownikom należało zmienić nazwę stanowiska. Nie dotyczyło to jednak robotników zatrudnionych przy remontach zestawów kolejowych.

Dowód: 1. Akta osobowe z Fabryki (...) SA:

- umowa o pracę z dn. 16.09.1983 r.,
- „Zakres uprawnień...”) z dn. 16.02.1988 r.
- angaże za lata 1983-2007,
- świadectwa kwalifikacyjne,
- przejęcie pracowników w trybie art. 23¹ kp z dn. 30.07.1991 r.
- wypowiedzenie zmieniające z dn. 12.11.2002 r.
- aneks do umowy o pracę z dn. 1.03.2007 r.
- świadectwa pracy z dn. 30.11.2007 r. i 9.11.2011 r.

2. Akta Sądu Rejonowego w Jarosławiu sygn. akt IV P 95/10:

- wyrok z dnia 7.06. (...).

3. zarządzenie Nr (...) dyrektora naczelnego (...)

4. zeznania świadków:

- K. D. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 24 min.),
- J. T. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 40 min.).

5. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 2 godz. 02 min.).

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca wprawdzie został zatrudniony na stanowisku tokarza, faktycznie jednak już po około 2-3 miesiącach zatrudnienia wykonywał obowiązki ślusarza przy remoncie wózków osobowych oraz zestawów kolejowych. Pracę świadczył w jednym z czterech podstawowych działów - D. N. Wózków. Praca ta polegała na rozbieraniu zestawów kolejowych po wcześniejszym zdemontowaniu pak wagonów towarowych, czyszczeniu ich ze smaru, myciu naftą, rozpuszczalnikiem lub olejem napędowym, składaniu zestawów i ich malowaniu farbami bitumicznymi. Czynności te robotnicy wykonywał na hali, przy czym rozkręcanie i montowanie zestawów (maźnic), odbywało się w kanale po obu stronach toru, również na hali. Wnioskodawca nie wykonywała pracy w jednym miejscu, raz pracował przy rozbieraniu zestawów kołowych, a innym razem przy ich składaniu. Przy remoncie zestawów

równocześnie pracowało po dwóch pracowników. Niezależnie od tego w razie potrzeby wnioskodawca pracował przy malowaniu natryskowym zestawów. Opisane obowiązki wykonywał także w okresie, kiedy pełnił funkcję brygadzysty.

Sąd uwzględniając opinię biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłowych z dnia 19 listopada 2013 r. ustalił też, że hala produkcyjno-naprawcza w Fabryce (...) SA w G. została wybudowana na początku lat 70-tych XX wieku. Po tym czasie dokonywano wewnątrz hali wydzielenia stanowisk pracy o charakterze uciążliwym tj. malarni, piaskarni ze śrutownią, spawalni. Wzdłuż hali (wewnątrz) na posadzce betonowej znajdują się tory szynowe o szerokości toru 1435 mm. Po torach tych wjeżdżają do hali dwuosiowe wózki typu (...) lub nowszego typu 1XTa/B. Wózki posiadają dwa różne rozstawy kół tj. 1800 mm i 2000 mm. Ramy wózków są konstrukcją spawaną i spoczywają na czterech maźnicach za pośrednictwem 8 kompletów sprężyn śrubowych lub resorów piórowych. Wózki wyposażone są w ślizgi sprężyste, masa wózka to 4 800 kg. Po obu stronach toru znajdują się zagłębione na około 50-60 cm otwory (kanały otwarte). Szerokość tych kanałów wynosi 70 cm, zaś długość około 6 m. Wejścia i zejścia do zagłębionych kanałów wyposażone są w betonowe schodki.

Proces remontu zestawów kolejowych przebiegał następująco. Po wymontowaniu wózków kolejowych z ostoi wagonów, pojedyncze wózki były przetaczane na stanowisko napraw. Stanowisko to usytuowane jest w wysokiej na co najmniej 6 metrów, opisanej wyżej hali naprawczo-produkcyjnej, w bezpośrednim sąsiedztwie tzw. malarni (gdzie malowane są zestawy). Przy remoncie zestawu pracuje równocześnie dwóch pracowników w pozycji stojącej – wysokość kół wózka to około 90-100 cm. Koła wózków spoczywają na głównej szynie kolejowej. Ergonomicznie do wymiarów wózków, po obu stronach na zewnątrz torów kolejowych, wykonane w posadzce są dwa kanały otwarte, w których pracują robotnicy. Właściwy proces remontu zestawów kolejowych polegał na wyczyszczeniu za pomocą narzędzi ręcznych (szczotki druciane, skrobaczki) z zanieczyszczeń. Następnie dokonywano demontażu: zabezpieczeń, pokryw (dekli) i maźnic. Demontażu dokonywano za pomocą narzędzi ręcznych (klucze, szczypce). Po demontażu z maźnic należało ręcznie usunąć zużyte smary i wyczyścić ręcznie z użyciem pędzli, skrobaków i czyściwa zdemontowane elementy. Elementy te po oczyszczeniu poddawano szczegółowej weryfikacji i kontroli, w pierwszej kolejności dokonywano prześwietlenia defektoskopem. Następnie brygadzysta lub kierownik dokonywali opisu i kwalifikowali części, podzespoły do wymiany lub naprawy. Za dostarczenie nowych części odpowiadał świadek J. T. – kierownik D. Produkcji (...).

Mycie zdemontowanych z zestawów części i podzespołów odbywało się ręcznie w środkach chemicznych (nafta, rozpuszczalnik, benzyna, olej napędowy) w otwartych ok. 200 l wannach (pojemnikach) przy użyciu pędzli, skrobaków zużytych szmat. Następnie, na innym już stanowisku pracy tj. na drugim, sąsiednim torze wymieniano zużyte lub naprawione części (przetoczone koła, wymienione obręcze kół, łożyska). Po tej wymianie zestaw przekazywany był do malowania. Stanowisko to znajduje się również w tej samej hali, nie jest hermetycznie zamknięte, a jedynie oddzielone dwiema ścianami zewnętrznymi o wysokości około 2 m. Wykonywanie prac związanych z naprawami wózków kolejowych związane było z przebywaniem w specyficznym mikroklimacie i wdychaniem par i mgieł w procesie mycia zestawów i malowania ich pistoletami natryskowymi. Ręczne usuwanie smarów z maźnic oraz nakładanie nowych smarów wiązało się z kontaktem z środkami chemicznymi ze skórą. Stosowanie nafty, benzyny i innych środków chemicznych (bitex) ma ujemny wpływ na organizm człowieka. Działanie każdego z tych środków może być niebezpieczne dla zdrowia. Bez względu na pracę z ich użyciem wymaga stosowania odzieży ochronnej, dobrej wentylacji oraz stałego monitoringu stężenia oparów na hali.

Z tych wszystkich względów wykonywanie remontów zestawów kolejowych związane było z wykonywaniem prac szkodliwych dla zdrowia tj. w warunkach szczególnych. Kanały boczne obok szyn kolejowych wykonano po to, aby ze względów ergonomicznych ułatwić pracę robotnikom. Wysokość koła jezdnego i osadzenie go na osi (łożyskowanie, smarowanie) wymusiły wykonanie wgłębień z uwagi na wymiary człowieka. Niemniej wgłębienia wzdłuż torów nie są typowymi kanałami naprawczymi.

Technika pracy, kolejność wykonywanych czynności oraz zakres wykonywanych prac przy remontach zestawów kolejowych niewiele zmieniły się od czasu, kiedy wnioskodawca wykonywał te prace. Robotnicy zatrudnieni przy remoncie zestawów zajmowali się tylko tym tj. demontowaniem oraz montowaniem elementów zestawów oraz ich czyszczeniem. Zajmowali oni stanowiska ślusarza, ślusarza hakowego. Prace takie do chwili obecnej, od 28 lat wykonuje świadek K. T. (1) – ślusarz. Naprawą i renowacją części zajmowali się inni pracownicy m.in. tokarze, spawacze, operator defektoskopu. Takie prace wykonywali świadkowie: F. J. (1) - tokarz, zatrudniony przez 21 lat od roku 1981 oraz J. H. (1) – ślusarz-hakowy i malarz, zatrudniony przez 15 lat od roku 1993 r.

W części hali, gdzie urządzono stanowisko do malowania zestawów, na szynach za osłonami równocześnie mogło stać 10 zestawów wózków. Dziennie malowano tam około 60 zestawów. Mimo że farby i środki używane do malowania były stopniowo uszlachetniane, to otoczenie w którym malowano stale było w oparach środków chemicznych.

Na tej samej hali pracowali też tokarze, którzy toczyli koła i łożyska do naprawianych zestawów. Na jednej zmianie pracowały równocześnie 3 tokarki. Tokarz na jednej zmianie toczył 3-5 kół.

Tokarze, spawacze i malarze w zasadzie wykonywali tylko prace na tych stanowiskach. Natomiast ślusarze pracujący przy remoncie zestawów wykonywali prace zarówno w kanałach przy demontowaniu części i ich myciu oraz czyszczeniu,

a w razie potrzeby malowali też zestawy kołowe. Miało to miejsce głównie wtedy, gdy trzeba było zrobić miejsce dla nowych wózków do naprawy.

W rezultacie praca przy remoncie zestawów kolejowych, a ściślej przy ich demontażu i montażu odbywała się w stałym kontakcie z środkami chemicznymi,

a dodatkowo w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk pracy – malarzy tych zestawów oraz operatora defektoskopu.

Kierownikiem D. N. Wózków był inż. P. M.. To on odpowiadał za organizację pracy, a następnie za ujęcie stanowisk robotników

w wykazach stanowisk, na których wykonywane były prace w warunkach szczególnych.

W ciągu zmiany robotnicy byli w stanie zdemontować nawet 60 zestawów. Praca odbywała się na dwie zmiany, od 6 rano. W razie potrzeby pracowano na trzy zmiany, także w soboty i niedziele. Na każdej zmianie pracowało 5 ślusarzy. Miesięcznie naprawiano około 600 wagonów tj. 1200 wózków. Praca odbywała się na akord. Pensja wypłacana była raz w miesiącu, 10-go.

Dowód: 1. Opinia biegłego BHP z dn. 19.11.2013 r. k. 102-104,

2. zeznania świadków:

- J. T. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 40 min.).

- J. H. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 1 godz. 14 min.).

- F. J. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 1 godz. 32 min.).

- K. T. (nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 1 godz. 46 min.).

3. zeznania wnioskodawcy

(nagranie rozprawy z dn. 4.10.2013 r. - 2 godz. 02 min.).

Sad ustalił też, że wnioskodawca od 12 czerwca 2008 r. ma przyznane prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Dowód: 1. Akta organu rentowe:

- decyzja ZUS O/R. z dn. 18.06.2008 r.

W związku z zastrzeżeniami organu rentowego z dnia 22 listopada 2013 r. do opinii biegłego z zakresu BHP Sąd uznał je za próbę polemiki z przedstawionym stanowiskiem. Opinia biegłych ma na celu ułatwienie Sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu w ustalonych okolicznościach nie powstała też potrzeba powołania innego biegłego.

W rezultacie dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w Fabryce (...) SA, których wiarygodność nie została przez strony obalona.

Ponadto za wiarygodną w zakresie oceny warunków pracy wnioskodawcy oraz przebiegu procesu remontu zestawów kolejowych Sąd uwzględnił w całości opinię biegłego sądowego z zakresu BHP J. M. z dnia 19 listopada 2013 r. Opinia ta została sporządzona w sposób rzetelny, po oględzinach miejsca wykonywania pracy przez wnioskodawcę, z uwzględnieniem zachowanej dokumentacji osobowej wnioskodawcy oraz zeznań świadków, w tym pracowników byłego pracodawcy odpowiedzialnych za wystawianie dokumentacji osobowej, jak i organizację pracy w D. produkcyjnych. Biegły odpowiedział na zadane przez Sąd pytania, w tym wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez Sąd II instancji. Opinia ta jest jednym z wielu dowodów, który okazał się istotny w sprawie. Sąd przyjął, że wydana opinia zawiera elementy niezbędne dla oceny przez Sąd warunków pracy wnioskodawcy i kwalifikacji niezbędnych do wykonywania prac przy remoncie zestawów kolejowych

Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania świadków: K. D. (1), J. T., J. H. (1), K. T. (1) i F. J. (1), zatrudnionych przez wiele lat w Fabryce (...) SA w G. na różnych stanowiskach. Świadkowie ci opisali strukturę zatrudnienia w Fabryce, w której pracowali razem z wnioskodawcą. Wskazali, jakie roboty wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy, w tym w D. N. Wózków. Ponadto jak przebiegało kwalifikowanie stanowisk pracy do wykazu prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

W całości Sąd uwzględnił też zeznania wnioskodawcy, pozostają one w zgodzie z dokumentacją zawartą w aktach osobowych dołączonych z archiwum. Angaże i zakresy czynności wskazują, że pracował on przy remoncie zestawów kolejowych głównie jako ślusarz.

Zeznania świadków, łącznie z zeznaniami wnioskodawcy oraz dowody z dokumentów wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, są one wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach faktycznie wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 stycznia 2013 r. - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku

o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury. Zatem nie jest wystarczające samo ustalenie, że pracownik czynności, o których mowa w załącznikach do powołanego rozporządzenia, wykonywał bez sprecyzowania czasokresu ich wykonywania (por. wyrok SN z dn. 15.12.1997 r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638).

W tym miejscu konieczne jest wskazanie, że w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Jarosławiu z dnia 7 czerwca 2010 r. sygn. akt IV P 95/10 oddalającym powództwo S. C. przeciwko byłemu pracodawcy o ustalenie, w myśl art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie to wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy (...). Jednak wobec braku tożsamej podstawy sporu, szerszego zakresu nin. postępowania oraz braku tożsamości stron procesu tut. Sąd był władny rozpoznać kwestię charakteru zatrudnienia wnioskodawcy u byłego pracodawcy.

Bezsporne jest, że wnioskodawca S. C. występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Zakładach (...) w G., przekształconych następnie w Fabrykę (...) S.A. w G. od 1 sierpnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. (7 lat i 5 miesięcy), gdzie pracował jako ślusarz przy remoncie zestawów kolejowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych

w sprawie materiale dowodowym. Zgodnie z treścią powołanych przepisów wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia emerytalnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, a zatem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przy uwzględnieniu (posiłkowym) wydanych na jego podstawie przepisów resortowych. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury w obniżonym

w stosunku do powszechnie obowiązującego wieku emerytalnym mają wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zamieszczone w załącznikach do ww. rozporządzenia, natomiast wykazy zawarte

w zarządzeniach resortowych, czy zakładowych jak w nin. sprawie, które nie są źródłem powszechnie obowiązującego prawa, mają jedynie znaczenie pomocnicze, gdyż precyzują rodzaje stanowisk, na których świadczona jest praca w szczególnych warunkach, określona w przepisach cyt. rozporządzenia Rady Ministrów. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18.09.2012 r. III AUa 144/12). Ocena, czy dana praca wykonywana jest w szczególnych warunkach może nastąpić w oparciu

o przepisy cyt. rozporządzenia Rady Ministrów, a to przez przyporządkowanie wykonywanej przez ubezpieczonego pracy do rodzajów prac wymienionych w jego załącznikach – wykazie A i B. To powołane rozporządzenie jest podstawowym aktem prawnym ustalającym warunki wcześniejszej emerytury, w tym kwalifikującym oznaczoną pracę jako pracę w szczególnych warunkach, której stałe wykonywanie

w pełnym wymiarze czasu pracy może rodzić uprawnienia emerytalne. Zarządzeniom resortowym przypisuje się natomiast charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Mogą one więc być pomocne przy dokonywaniu wykładni oraz kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do cyt. rozporządzenia (postanowienie SN z dnia 22 marca 2012r., I UK 403/11, z dnia 14 lutego 2008r., I UK 313/07). Nie znaczy to, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazie A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku, uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednakże w przypadku, gdy rozporządzenie określa stanowisko pracy w sposób ogólny, a zarządzenie resortowe uściśla charakter pracy lub urządzenie, to wówczas nie dochodzi do przekroczenia granic regulacji wskutek ustalenia, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wskazanym w rozporządzeniu, a stypizowanym w przepisach resortowych. Odmiennie natomiast ocenia się wykraczanie w wykazach resortowych poza materię rozporządzenia Rady Ministrów i ustanawianie nowych stanowisk pracy.

Na podstawie zgromadzonego materiału oraz mając na uwadze przedstawione uwagi dotyczące pozycji i znaczenia przepisów branżowych i zakładowych Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru zatrudnienia zasługuje na uwzględnienie. Sąd przyjął bowiem, że wnioskodawca w okresie od 1 sierpnia

1991 r. do 31 grudnia 1998 r. w Fabryce (...) SA w G. i jej poprzednikach prawnych pracował wyłącznie jako ślusarz przy remoncie zestawów kolejowych i prace te wykonywał w otwartych kanałach remontowych, dostosowanych do rodzaju wykonywanych czynności. Nienależnie od tego wykonywał prace w malarni zestawów kolejowych, bądź w bezpośrednim sąsiedztwie tej malarni, gdzie wykonywano prace w otwartym pomieszczeniu przy użyciu szkodliwych dla zdrowia farb.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie jest kluczowa nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie)

i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325; 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; 06 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75; 24 marca 2009

r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów, nie zaś ustalenie rodzaju zakładu pracy i jego podległości resortowej. Przepisy te każdorazowo powinny być stosowane z poszanowaniem całokształtu okoliczności faktycznych konkretnej sprawy oraz ratio legis przesłanek warunkujących prawo do wcześniejszej emerytury. Mimo że prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest przywilejem i spełnienie warunków jego przyznania nie może budzić żadnych wątpliwości, to ocena przesłanek je warunkujących nie może być dokonana w oderwaniu od intencji ustawodawcy co do rodzajów prac, które z założenia będąc wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy są uciążliwe na tyle, że przyczyniają się do szybszego osłabienia organizmu pracownika.

W tym miejscu podnieść też należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodnione wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np.

z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron. W rozpoznawanej sprawie istotną okazała się przede wszystkim opinia biegłego sądowego z zakresu BHP, jak też zarówno dokumenty zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy oraz zeznania świadków, którzy pracowali równocześnie z wnioskodawcą. W ocenie Sądu Okręgowego istotny w sprawie okazał się rodzaj pracy faktycznie wykonywanej przez wnioskodawcę, który pracował w warunkach szczególnych przy remoncie zestawów kolejowych. Dla oceny ten nie jest istotne to, że zróżnicowane były czynności związane z takim remontem i polegały one na: chemicznym myciu i czyszczeniu remontowanych części i zespołów taboru kolejowego, chemicznym usuwaniu powłok ochronnych, jak i na naprawie pojazdów szynowych w kanałach remontowych (nietypowych) oraz na pracach w niezhermetyzowanej malarni zestawów, bądź w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Prace te wykonywane były bowiem zamiennie, ale stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wprawdzie zakres wykonywanych przez wnioskodawcę czynności na stanowisku ślusarza nie jest wymieniony wprost w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ale odpowiada pracom wymienionym w tym wykazie w Dziale XIV, poz. 15, 16 i 17 - prace w zakładach naprawczych taboru kolejowego przy chemicznym myciu i czyszczeniu remontowanych części i zespołów taboru kolejowego oraz chemicznym usuwaniu powłok ochronnych, prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych oraz lakierowanie ręczne lub natryskowe – nie zhermetyzowane.

Natomiast w Wykazie A Dział XIV, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego wymieniono następujące stanowiska:

- prace w zakładach naprawczych taboru kolejowego przy chemicznym myciu i czyszczeniu remontowanych części i zespołów taboru kolejowego oraz chemicznym usuwaniu powłok ochronnych na stanowisku ślusarza – montera silników spalinowych (poz. 15 pkt 1),
- prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych na stanowisku mechanika (poz. 16 pkt 1) oraz
- lakierowanie ręczne lub natryskowe – niezhermetyzowane na stanowisku lakiernik-natryskowy (poz. 17 pkt 2) oraz inni pracownicy zatrudnieni w pomieszczeniu lakierni niezhermetyzowanej w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych (poz. 17 pkt 6).

Spór w sprawie powstał w związku z brakiem stosowanego świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. W tym stanie rzeczy Sąd przyjął, że w sprawie należy odnieść się do podstawowego dokumentu tj. świadectwa pracy z dnia 30 listopada 2007 r., wystawionego wnioskodawcy bezpośrednio po zakończeniu zatrudnienia – na ustalenie okresu zatrudnienia. Natomiast w pozostałym zakresie pomocna okazała się zachowana dokumentacja osobowa, w tym angaże, opinia biegłego BHP oraz zeznania świadków i wnioskodawcy.

Charakter przedsiębiorstwa, w którym pracował wnioskodawca, świadectwo pracy wystawione bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia, opinia biegłego oraz jednoznaczne i spójne zeznania świadków i wnioskodawcy wskazują, że wykonywał on wymienione wyżej prace.

Tym samym rozstrzygając kwestię charakteru zatrudnienia wnioskodawcy, Sąd przyjął, że wykazał on łącznie 15 lat i 3 miesiące pracy w warunkach szczególnych, przypadający przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury począwszy od dnia 10 grudnia 2012 r. tj. daty złożenia wniosku oraz spełnienia warunków do nabycia prawa, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, zeznań kolejnych świadków) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i 108 k.p.c. w zw. z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 461) - § 12 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2.

Zgodnie z powołanymi przepisami Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w danej instancji, przy czym zasadą jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Ta zasada odpowiedzialności za wynik procesu oznacza, że strona, która sprawę przegrała, obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi poniesione przez niego koszty procesu.

W niniejszej sprawie kosztem niezbędnym i celowym poniesionym przez wnioskodawcę jest opłata od apelacji (30,-zł) oraz wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika, liczone według minimalnej stawki w kwocie 120,-zł za II instancję oraz po 60,-zł za I instancję.